

Cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc kể từ chiến tranh thương mại^(*)

GIÁP THỊ VỊNH*

Tóm tắt: Việc Mỹ đưa Trung Quốc vào danh sách “đối thủ cạnh tranh chiến lược” trong Chiến lược An ninh quốc gia (2017), cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc đã bắt đầu được định hình từ lĩnh vực thương mại tới công nghệ, từ kinh tế tới chính trị - an ninh. Có nhiều nguyên nhân khiến những năm gần đây cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc được đẩy lên cao trào và diễn biến rất phức tạp, khó lường. Mỹ coi năm năm (2020 - 2025) là thời gian để kiểm chế sự trỗi dậy của Trung Quốc. Bài viết phân tích những điểm nổi bật của cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc, từ đó rút ra một số đánh giá trong lĩnh vực cạnh tranh thương mại giữa hai nước Mỹ - Trung những năm gần đây.

Từ khóa: Cạnh tranh thương mại, chiến lược an ninh, Mỹ, Trung Quốc.

1. Những điểm nổi bật trong cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc kể từ chiến tranh thương mại đến nay

Tháng 3/2018, Mỹ phát động cuộc chiến tranh thương mại với Trung Quốc, được giải thích là nhằm thay đổi chính sách thương mại bất công, vô lý và bóp méo thị trường. Hai nước đã triển khai nhiều động thái liên quan đến áp dụng thuế quan đối với hàng hóa xuất khẩu của nhau theo kiểu “trả đũa”. Từ đó trở đi, thương mại vẫn là một chủ đề chính trong cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc nhưng nó đã dần dần mở rộng đến nhiều lĩnh vực khác, đi đến tầng sâu của cuộc cạnh tranh chiến lược. Cuộc cạnh tranh tập trung vào những điểm sau đây:

Thứ nhất, cạnh tranh về ý thức hệ trong lĩnh vực kinh tế (giữa một bên là chủ nghĩa tư bản tự do Mỹ với một bên là chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc hay “Kiểu Trung Quốc”). Dưới thời Tổng thống Trump, yếu tố ý thức hệ và mô

hình phát triển đã trở thành nhân tố quan trọng hàng đầu trong thúc đẩy sự cạnh tranh chiến lược của Mỹ với Trung Quốc. Để hiện thực hóa hệ thống quản trị của mình, Trung Quốc đã đưa ra hai minh chứng quan trọng đó là: Mô hình phát triển ở Ethiopia, một quốc gia Đông Phi nhờ học tập hệ thống lý luận của Trung Quốc đã thoát khỏi đói nghèo, trở thành điểm sáng kinh tế ở châu Phi và được mệnh danh là “Tiểu Trung Quốc” (zhuanlan.zhihu.com, 2019) và Chile, một quốc gia đang có sự cạnh tranh quyết liệt giữa hai khuynh hướng theo mô hình Trung Quốc hay theo mô hình chủ nghĩa tự do của Mỹ.

Do đó, để đối phó với Trung Quốc và việc xuất khẩu chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc ra thế giới, chính quyền của Tổng thống Trump đã đưa ra các biện pháp đáp trả mạnh mẽ, trong đó, việc đích thân Tổng thống Trump cho rằng Trung Quốc đã từ bỏ đường lối “Giấu mình chờ thời” của Đặng Tiểu Bình để chuyển sang cạnh tranh “Ý thức hệ và mô hình phát triển” với Mỹ. Quan điểm này được thể hiện trong Báo cáo chiến lược an ninh quốc gia 2017 rằng: “Trung

*Viện Nghiên cứu Trung Quốc

^(*) Bài viết trong khuôn khổ đề tài cấp Bộ “Thương mại nông sản giữa Việt Nam và Trung Quốc trong bối cảnh mới”.